



ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΚΟΥΝΩ



ΣΩΣ μᾶς εἰπωσιν οἱ προσφιλεῖς ἀναγνώσται τῆς τόσον ἐνωρῆς διαδοθείσης καὶ ἐκτιμηθείσης «Ποικίλης Στοᾶς», διατι ἠρνήθητε ὀλίγας γραμμὰς ἐπὶ τετραετίαν, καὶ μίαν εἰκόνα εἰς ὄνομα τόσον μέγα, ὡς τοῦ περιφήμου Μουσουργοῦ Καρόλου Γκουνῶ, ἀφ' οὗ λίαν καταλλήλως κατηρτίσατε μέχρι τοῦδε ὄντως ὠραιότατην Πινακοθήκην;

Δὲν ἀρνούμεθα ὅτι ἔχουσι δίκαιον, τοιαύτην ἀπευθύνοντες ἡμῖν ἐρώτησιν. Ἄλλ' εἰς τί νὰ πρωτασχοληθῇ ἢ ἀκούραστος αὐτῆς Διεύθυνσις, καὶ τί πρῶτον νὰ φιλοξενήσῃ τί δὲ τελευταῖον νὰ καταλίπη.

Καὶ ὅμως ἰδοῦ, φίλτατοι Κύριοι ἀναγνώσται καὶ ἀγαθαὶ ἀναγνώστριαι, (σήμερον οὐ μόνον ὠραιότατην εἰκόνα, ἐπεξεργασθεῖσαν ἐπὶ τῇ βάσει νεωτάτης φωτογραφίας, δημοσιεύει ἡ «Ποικίλη Στοᾶ» τοῦ ἀθανάτου Γκουνῶ) ἀλλὰ καὶ τρυφερώτατον ἀρθρίδιον, δύναμαι νὰ εἶπω (ἂν καὶ τὸ γράφω ὁ ἴδιος.) Δι' αὐτῶν ὄλων ἱκανοποιοῦνται αἱ ἀπαιτήσεις καὶ τῶν μᾶλλον ἰδιοτρόπων.

Δύναται τις ν' ἀντιδρᾷ εἰς τὰς ἰσχυρὰς κλίσεις, ἀλλ' οὐδέποτε ἰσχύει νὰ τὰς ἀπομακρύνῃ τοῦ τέλους των. Οἱ γονεῖς τοῦ Γκουνῶ ἠθέλησαν νὰ βιάσωσιν αὐτὸν ὅπως γίνῃ συμβολαιογράφος! ἀλλ' ἡ μεγαλοφυΐα του ἀνέδειξεν αὐτὸν ἕξοχον συνθέτην.

Δωδεκαετής, ὅτε κατὰ πρῶτον ἔτυχε ν' ἀκούσῃ τὸν Ὀθέλλον τοῦ Ῥοσσίνη, εἶπεν εἰς τὴν μητέρα του.

«—Θέλω καὶ ἐγὼ νὰ συνθέτω Ὀθέλλου...»

Βεβαίως λοιπὸν ἠδύνατό τις νὰ εἶπῃ, ὅτι ἀπώλετο διὰ τὸ συμβολαιογραφικὸν στάδιον δωδεκαετής μείραξ, ἐκφράζων τὴν πρόθεσιν νὰ καταστῇ ἄλλος Ῥοσσίνης. Μεθ' ὅλας τὰς νοθεσίας καὶ τὰς παρακλήσεις, δι' ὧν πᾶσα συνετὴ μήτηρ θὰ ἐπειρᾶτο νὰ πείσῃ τὸν υἱὸν τῆς νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν παράβολον ἰδέαν τοῦ νὰ ἀναδειχθῇ μέγας ἀνὴρ, ὡς ἔπραξε καὶ ἡ τοῦ Γκουνῶ, οὗτος τούναντίον, ἀντὶ νὰ κύψῃ εἰς τὴν μητρικὴν θέλησιν, ἠσθάνετο ἐν ἑαυτῷ ἀκραδαντοτέραν ὁσημέραι καθισταμένην τὴν ἀπόφασιν νὰ καταστῇ ἀθάνατος μελουργός. Ὅτε δὲ ἤκουσε καὶ τὸν Δὸν Ζουάν, τόσοσιν ἡ θαυμασία αὐτοῦ μουσικὴ ἐνεθουσίασε τὴν ἀρκετὰ ἐμφύτως καλλιῶσθητον καρδίαν του, ὥστε ἐπιστρέφων ἐκ τοῦ θεάτρου εἶπεν εἰς τὴν μητέρα του μὲ τὸν ἀμετάπειστον ἐκεῖνον καὶ ἀνεπίδεκτον ἀντιρρήσεως τόνον:

«—Θέλω ἐπίσης καὶ ἐγὼ νὰ παραγάγω Ὀθέλλου καὶ Δὸν Ζουάν, καὶ θὰ τὸ κατορθώσω!»

Ἡ μήτηρ τοῦ Γκουνῶ ἐνόμισεν ὅτι ἐξεῦρε προσφυῆς μέσον ὅπως ἐπαναγάγῃ τὸν υἱὸν τῆς εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, τούτέστιν ὅπως τὸν πείσῃ νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὸ συμβολαιογραφικὸν στάδιον· καὶ τὸ μέσον τοῦτο συνίστατο εἰς τὸ ν' ἀποθαρρύνῃ καὶ προκαταλάβῃ αὐτὸν κατὰ τέχνης πλήρους πικριῶν, δυσυπερβλήτων δυσχερειῶν καὶ ἀπογοητεύσεων. Μετέβη λοιπὸν παρὰ τῷ Reicha, διασήμῳ καθηγητῇ τῆς μουσικῆς, καὶ τῷ ὠμίλησεν ὡς ἑξῆς:

«—Κύριε, εἰμὶ μήτηρ νέου θέλοντος νὰ διδαχθῇ τὴν μουσουργίαν καὶ νὰ τελειοποιηθῇ τόσοσιν εἰς αὐτήν, ὥστε νὰ συνθέτῃ μελοδράματα.

«—Πολὺ καλά, κυρία.

«—Διόλου, κύριε· καὶ ἴσα ἴσα δι' αὐτὸ ἤλθον, ὅπως σᾶς παρακαλέσω νὰ με συνδράμητε ὅπως ἀποτρέψω τὸν υἱὸν μου ἀπὸ τὴν παράβολον ταύτην ἰδέαν.

«—Καὶ πῶς φρονεῖτε, ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ κατορθωθῇ τοῦτο, κυρία;

«—Ἐπιχειροῦντες νὰ τῷ δώσητε μαθήματα.

«— Δὲν σὰς ἐννοῶ.

«— Ἴδού. Θὰ δειχθῆτε πρὸς αὐτὸν τόσο ἀυστηρὸς, τόσο ἀπαιτητικὸς, θὰ τῷ ἐπιβάλλητε μαθήματα τόσο βαρῆα καὶ δυσφόρητα κατὰ τε ποιὸν καὶ ποσόν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ τὸν ἀναγκάσητε ν' ἀποστραφῆ καὶ ἀπαρνηθῆ τὴν μουσικὴν.

«— Ἐν ἄλλοις λόγοις, θέλετε νὰ ἐπιβάλλω εἰς τὸν υἱὸν σας τὴν ποινὴν τοῦ νὰ ἐκμάθῃ ὡς τάχος τὴν ἐκ διαφόρων ἴσων μελοποιῶν (contre-point), τακτικὴν καὶ ἔκτακτον.

«— Ἀκριβῶς, κύριε. Ὑποβοηθῶν δὲ τὸ σχέδιόν μου, ἐστὲ βέβαιος, ὅτι ἀποδίδετε εἰς ἐμέ τε καὶ τὸν υἱὸν μου ὑπηρεσίαν πολῦτιμον δι' ἣν ἐσόμεθα ὑμῖν αἰωνίως εὐγνώμονες.

Ὁ Reicha δὲν δυσηρεστῆθη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ἣτις τῷ παρουσιάζετο νὰ δοκιμάσῃ μέχρι τινος σημείου ἠδύνατο νὰ προαγάγῃ τις ἐν μεγάλῃ δόσει, ἄνευ κινδύνου θανάτου, τὴν διδασκαλίαν τῆς ὑπ' αὐτοῦ κατ' ἴδιον σύστημα ταξινομημένης μουσικῆς μεθ' ὅλης αὐτῆς τῆς θεωρίας, τῆς τόσο ἐξυμνουμένης ὑπὸ τῶν μὲν, ὅσον ἐξ ἴσου ἐπικρινομένης ὑπὸ τῶν δέ.

Ὁ Κάρολος Γκουνῶ ὑπῆρξε λοιπὸν διὰ τὸν Reicha ἀπλοῦν ὑποκείμενον, ἀφοῦ περὶ πειράματος προέκειτο, ὅπερ ἐπὶ δύο ἔτη συντόμως κατεγίνετο νὰ διδάξῃ οὗτος καὶ τελειοποιήσῃ εἰς τὴν τέχνην, ἐπιβάλλων αὐτῷ τὰ βαρύτερα τῶν μαθημάτων.

Ἀλλὰ τὸ ὑποκείμενον, ὅπερ ἐκέκτητο εὐρωστίαν σώματος ἀρίστην καὶ διανοητικὸν στόμαχον μὴ προσούμενον οὐδ' ὑπὸ τῆς δυσπεπτοτέρας πνευματικῆς τροφῆς, δὲν ἀπέθανεν ἐκ τῶν πολυμόχθων μελετῶν, καταβληθὲν. Ποσάκις ὅμως ἔκλαυσεν ἐν παραβύσῳ!

Ἡμέραν τινὰ ὁ Reicha παρεκάλεσε τὴν κυρίαν Γκουνῶ, ὅπως ἔλθῃ καὶ ἴδῃ τὸν υἱὸν της.

«— Τέλος πάντων, τῷ εἶπεν ἅμα ἐλθοῦσα, ἡ ἐργασία μας καὶ ἡ δοκιμασία ἦτο μακρά, ἀλλὰ τοῦλάχιστον θριαμβεύομεν ὁ υἱός μου ἀπαρνεῖται τὴν μουσικὴν, δὲν ἔχει οὕτω;

«— Ποσῶς, κυρία μου, ἀλλὰ τούναντίον μάλιστα! Ἐγὼ ἀρνοῦμαι νὰ ἐξακολουθῆσω μαθήματα εἰς αὐτὸν, διὰ τὸν ἀπλοῦστατον λόγον, ὅτι σήμερον ὁ Κάρολος γνωρίζει πᾶν ὅ,τι ἠδυνάμην νὰ τῷ διδάξω.

Ἴσως οἱ λόγοι τοῦ Reicha ἦσαν ὑπερβολικοί. Ὅπως ποτ' ἂν ἦ ὅμως, ὁ Γκουνῶ εἶχεν ἤδη ὑπερνηκίσει τὰς δυσκολίας τῆς ἐκμα-

θήσεως τῆς ἐκ διαφόρων ἴσων μελοποιίας, ὅτε ἐνεγράφη εἰς τὸ Ὠ-
δεῖον ἐν τῇ τάξει τοῦ Ἀλεβύ. Τῇ ἔδωσεν ὁμοίως συμβουλὰς τινὰς
καὶ ὁ Lesueur, τῷ 1837 δὲ ἐκέρδησε τὸ δευτέρον μέγα βραβεῖον
καὶ τῷ 1839 τὸ πρῶτον βραβεῖον τῆς Ῥώμης διὰ τὴν ὑπὸ τὸν τί-
τλον Φερνάνδος λυρικὴν σκηνήν, ἣτις ἦτο συντεθειμένη ἐν
τριφωνίᾳ. Μέχρις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης αἱ μελωδίαι, ἅς ἐμουσοῦρ-
γουν οἱ εἰς τοὺς μουσικοὺς διαγωνισμοὺς τῆς Ῥώμης κατερχόμε-
νοι, ἐγράφοντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν διφωνίᾳ ἐνίοτε δὲ ἦσαν
ἀπλαῖ μονωδίαι, συνοδευόμεναι ὑπὸ μικρᾶς τινος ὀρχήστρας. Ὁ
Γκουνῷ ἀνεχώρησε μεταβαίνων εἰς τὴν Αἰωνίαν Πόλιν, ἐν ἣ διέμει-
νεν ἐπὶ δύο καὶ ἡμισυ ἔτη, ἐκεῖ δὲ συνέθετο τὴν πρὸς μεγάλην ὀρ-
χήστραν δευτέραν λειτουργίαν καὶ ἔγραψε τὰς πρώτας μελωδίας του,
τὴν Κοιλὰδα, τὴν Ἐσπέρα, τὸ Φθινόπωρον, Ἴησοῦν
τὸν ἐκ Ναζαρέτ κτέ, ἄστινὰς ἄδουσιν ἤδη παντοῦ οἱ μετὰ τῆς
λιγυρᾶς καὶ ἰσχυρᾶς φωνῆς ἐνοῦντες τὴν ὑψηλὴν μουσικὴν καλλι-
σθησίαν. Τὰ μικρὰ ταῦτα ἀριστουργήματα, ἅτινα χαρακτηρίζει μέλος
ἀγνὸν καὶ κατανύκτικόν καὶ ἁρμονία φυσικὴ, ἀβίαστος, θελκτικὴ καὶ
διακεκριμένη, δὲν ἐξετιμήθησαν ἐξ ἀρχῆς ἀμέσως, ἢ μᾶλλον δὲν ἐνο-
ήθησαν. Ὁ συνθέτης τὰ ἐπαρουσίασεν εἰς πλ εἰστούς ἐκδότας τῶν
Παρισίων, οἵτινες ὅμως ἠρνήθησαν νὰ τὰ δη μοσιεύσωσιν, ἔστω καὶ
χωρὶς τινος ἀμοιβῆς πρὸς τὸν συνθέτην, ἀλλὰ μόνον ὅπως δημο-
σιευθῶσι τοῦλάχιστον.

—Εἶνε πολὺ καλά, τῷ ἔλεγον, ἀλλὰ εἶνε συγχρόνως πολὺ μου-
σικὰ διὰ τὸ κοινὸν καὶ δὲν θὰ πωλῶνται.

Κολακευτικωτάτη ὄντως διὰ τὴν καλλισθησίαν τοῦ κοινοῦ κρίσις.

Ἐνῷ τὴν σήμερον ἰσοδυναμεῖ πρὸς περιουσίαν ἢ ἰδιοκτησίᾳ τῶν
ἔργων τούτων, καὶ ἰδιοκτησίᾳ ἐκ τῶν ἀσφαλεστέρων καὶ παρα-
γωγικωτέρων.

Ἐπανελθὼν εἰς Παρισίους, ὁ νέος συνθέτης ἐδέχθη παρὰ τοῦ
ἐφημερίου τῆς μικρᾶς ἐκκλησίας τῶν Ξένων Ἀποστολῶν τὴν πρό-
τασιν νὰ ἀνακρούῃ τὸ ἐκκλησιαστικὸν κύμβαλον καὶ νὰ διευθύνῃ
συγχρόνως τὸν χορὸν τοῦ παρεκκλησίου τούτου.

Ὁ Γκουνῷ διετύπωσε τοὺς ὅρους ὑφ' οὓς ἐνόει νὰ ἐργασθῆ: νὰ
εἶνε τόσον κύριος εἰς τὰ κατὰ τὸ κύμβαλον καὶ τὸν χορὸν, ὅσον
ὁ ἐφημέριος εἰς τὴν τελετουργικὴν καὶ τὸν ἄμβωνα. Τοῦ δ' ἐφη-

μερίου ἀποδεχθέντος καὶ τοὺς ὄρους τούτους, ὁ μέλλων συνθέτης τοῦ Φάουστ ἐγκατέστη εἰς τὴν μετριόφρονα θέσιν του, ἐν τῇ ὁποία τοῦλάχιστον ἔμελλε νὰ ᾗ ἐλεύθερος νὰ γράφῃ συνθέματα ὅποια αὐτὸς ἐνόει νὰ γράψῃ, τούτέστι νὰ μὴ ὑποκαθιστᾷ τῆς γνησίας καλλιισθησίας τὰς ἐμπνεύσεις εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς στρεβλῆς καὶ ψευδοῦς τοῦ κοινοῦ καλλιισθησίας, ἥτις, φεῦ! δὲν ἔλειπε τελείως καὶ ἀπὸ τοῦ κύκλου τῶν ξένων Ἀποστολῶν.

Ἦτο λοιπὸν ὁ Γκουνὺ συγχρόνως ἀρχηγὸς τοῦ χοροῦ, συνθέτης, κυμβαλοκρούστης καὶ πρῶτος ὑψίφωνος (διότι ἄδει θαυμασίως) τοῦ ἀρμονικωτέρου τῶν καθολικῶν ναῶν. Ἀκούραστος καὶ ἀκατάβλητος εἰς τὴν ἐργασίαν, συνέθεσε διὰ τὸ εὐάριθμον προσωπικόν του—συγκείμενον ἐκ πέντε ἀτόμων ἐν οἷς εἶς παῖς—ἀξιοσημείωτον ἀριθμὸν λειτουργιῶν ὀλοκλήρων, τροπαρίων καὶ παντοίων θρησκευτικῶν ᾠδῶν, τινὰ μὲν ἐν τετραφωνίᾳ καὶ ἄλλα ἐν πενταφωνίᾳ, μετὰ ἢ ἄνευ συνοδείας κυμβάλου. Θὰ τὸ πιστεῦσῃ τις; Δώδεκα ἢ δεκατέσσαρες λειτουργίαι, γραφεῖσαι παρὰ τοῦ Γκουνὺ καθ' ὃν χρόνον διετέλει ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν ξένων Ἀποστολῶν, ἀπώλοντο, καὶ μέχρι σήμερον δὲν ἐστάθη δυνατὸν ν' ἀνευρεθῶσι.

Ὁ Γκουνὺ παρέμεινεν ἐπὶ πέντε περίπου ἔτη παρὰ τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ξένων Ἀποστολῶν. Ἠθέλησε τότε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰς θρησκευτικὰς τάξεις, καὶ διήκουσε μάλιστα εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν Σχολὴν τοῦ Ἁγίου Σουλπικίου μαθήματα θεολογίας. Πρὸς τούτοις ἔφερεν ἐπὶ τινα χρόνον καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἔνδυμα, ἀλλὰ δὲν εἶχε ποσῶς χειροτονηθῆ ἢ λάβει κουράν. Ἐκ τῶν θεολογικῶν τούτων σπουδῶν ὁ Γκουνὺ διετήρησε τὴν καθολικὴν πίστιν, ἀρέσκειται δὲ πολὺ εἰς ἰδιαιτέρας μετὰ στενῶν οἰκείων συνδιαλέξεις νὰ ἐπικαλῆται τοὺς πατέρας τῆς ἐκκλησίας συνεχῶς, καὶ ν' ἀναγινώσκη αὐτοὺς ἐν λατινικαῖς ἐκδόσεσιν.

Σκεπτικός, ἐμβριθής, μελετητὴς τῶν βελτιόνων του καὶ ἑαυτοῦ, ἀναποφάσιτος ἐπὶ τοῦ ἀληθοῦς χαρακτηῆρος τῆς κλίσεώς του, ὁ Γκουνὺ ἔζησεν ἱκανὰ ἔτη μεμακρυσμένος ἀπὸ τοῦ κοινοῦ καὶ ἐκείνων οἵτινες δημιουργοῦσι τὴν φήμην τῶν καλλιτεχνῶν. Σιγὴ ἐγένετο περὶ τὸ ἄτομόν του καὶ ἡ σιγὴ αὕτη τὸν ἐνίσχυσε.

Ἦ Σαφώ, μέγα δίπρακτον μελόδραμα, ὑπῆρξεν ἡ ἐμφάνισις τοῦ Γκουνὺ εἰς τὸ θέατρον τοῦ Grand Opéra. Καὶ ἤτό τι ὄντως

ἐξαιρετικὸν ἢ ἐκτέλεσις ὄλου τοῦ ἔργου, ἰδίως ὅμως διέπρεψεν ἡ κ. Βιαρδῶ, δημιουργήσασα τὸν χαρακτήρα τῆς Λεοβίας Μούσης. Καὶ ἐν τούτοις ἡ ἐξαιρετικὴ αὐτῆ ἐπιτυχία δὲν ἀνταπεκρίθη εἰς τὰς προσδοκίας τῶν καλλιτεχνῶν καὶ εἰς τὴν ἀκαδήμειαν τῆς Μουσικῆς. Ἡ μουσικὴ κριτικὴ, εὐνοοῦσα γενικῶς τότε συνθέτας ἐστερημένους εἰδικῶν γνώσεων, ἐπεδείχθη πλέον ἢ αὐστηρὰ πρὸς ἔργον τόσοσ ποιητικοῦ αἰσθήματος καὶ τόσοσ ἀπείρωσ λυρικοῦ. Δὲν κατενόησεν οὐδεμίαν τῶν πρωτοτύπων ἀρετῶν του ἐν τε τῇ οἰκονομίᾳ ὄλη, τῷ μέλει καὶ τῇ ἀρμονίᾳ. Ἡ Σ α π φ ὠ ἐκρίθη ὑπὸ τῶν περισσοτέρων ἐφημερίδων ὡσ μελόδραμα μονότονον καὶ στερούμενον σκηνικῶν ἀρετῶν.

Τὴν Σ α π φ ὠ διεδέχθησαν εἰς τὸ θέατρον αἱ διὰ τὴν τραγωδίαν ὁ Ὅδυσσεὺς ποιηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Πονσάρ ὠδαί, ὧν ἡ μουσικὴ δὲν εἶνε, ὡσ ἰσχυρίσθησάν τινες ἐνίστε, ἀπομίμησις τῆς ἀρχαίας, ἀλλὰ τούναντίον ἐκφρασις τοῦ ἀρχαικοῦ χαρακτήρος δι' ὄλων τῶν στοιχείων τῆς συγχρόνου τέχνης, ὅπερ εἶνε πολὺ τοῦ πρώτου διάφορον. Τὰ ἐξαισίως καλλιτεχνικὰ συνθέματα ταῦτα ἐπηνέθησαν ὡσ ἐπιτυχόντα καὶ ὑπὸ τῶν σοβαρωτάτων καὶ φειδωλοτάτων ἐκτιμήσεων, τὸ δὲ κοινὸν ἐπευφήμησε τὰς τόσοσ θεσπεσίας διὰ τε τὸν ῥυθμὸν καὶ τὰς διακυμάνσεις τῶν τόνων ὠδὰσ ταύτας, κυριώτατα δὲ τὸν θελκτικώτατον χορὸν τῶν Ἀ π ἱ σ τ ω ν Δ ο ὐ λ ω ν.

Τὸ ἔτος 1854 ἐσημειώθη ἐν τῷ βίῳ τοῦ μουσουργοῦ διὰ τῆς ἐμφάνισης εἰς τὸ θέατρον τοῦ μελοδράματος τῆς «Α ἰ μ ο σ τ α γ ο ὤ σ Κ α λ ο γ ρ α ἱ α σ,» ἔργου μεγάλου ὅπερ ἀνύψωσε τὸν Γκουνῶ εἰς τὴν πρώτην βαθμίδα τῶν γάλλων μουσουργῶν.

Ἐάν, ἀντὶ βραχέων σημειώσεων, ἐγράφομεν μελέτην ἐπὶ τῶν ἔργων τοῦ Γκουνῶ, θ' ἀφιερῶμεν πλεῖστον αὐτῆς μέρος πρὸς κρίσιν καὶ ἐκτίμησιν τῶν θρησκευτικῶν συνθεμάτων του καὶ συμφωνιῶν, ἃσ ἐγράψε διὰ τὰς συναυλίας τῆς Ἐταιρίας τῶν νέων Καλλιτεχνῶν, ἥτις, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Pasdeloup, ἐγένετο τὸ φυτώριον ἀφ' οὔ ἀνεδείχθησαν τόσοσ κατόπιν ἰδρυθεῖσαι λαϊκαὶ ἑταιρίαι συναυλιῶν.

Ἄλλ' ἔλθωμεν ὡσ τάχος εἰς τὴν ἀξιωμακτικὴν ἡμέραν τῆς 19 Μαρτίου 1859.

Τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐπαίχθη ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Λυρικοῦ Θεά-

τρου, διευθυνομένου τότε ὑπὸ τοῦ πνευματώδους καὶ ρέκτου κ. Carvallo, κωμικόν τι μελόδραμα, ὅπερ, μεταρρυθμισθὲν βραδύτερον εἰς μέγα μελόδραμα καὶ μεταφρασθὲν εἰς πλείστας γλώσσας, ἔμελλε νὰ γοητεύσῃ πάσας τὰς καρδίας ἐκείνας ὅσαι εἶνε εὐπρόσοιτοι εἰς τὰς λεπτοτάτας ἐκείνας τρυφερότητας τῶν ἠδυτάτων τῶν τῆς μουσικῆς καὶ τοῦ ἔρωτος. Εὐκόλως μαντεύει τις, ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ Faust, ἐν ᾧ ἡ Miolan Carvallo ἔδρεψε τὴν δόξαν τῆς κορωνίδος τῆς φήμης τῆς, θαυμασιῶς δημιουργήσασα τὸν ἀξιολάτρευτον χαρακτήρα τῆς Μαργαρίτας.

Ἡ παράστασις τοῦ Faust ἀπεφασίσθη μετὰ μεγάλους ἐνδοιασμούς καὶ ἐμβριθεῖς καὶ ἐπιπόνους μελέτας. Φρίπτει τις εἰς τὴν ἰδέαν, ὅτι ὑπῆρξε στιγμή καθ' ἣν σπουδαίως ἐσκέφθησαν νὰ διαγράψωσι σχεδὸν ὀλόκληρον τὴν πράξιν τοῦ κήπου, ἥτις ἐφαίνετο τοῖς διασκεφθεῖσι μονότονος!! Ὁ συνθέτης ἐπέμεινε λέγων, ὅτι προὔτιμα νὰ τῷ ἐκρίζωσωσι τὴν καρδίαν μᾶλλον ἢ νὰ ἐπιτρέψῃ νὰ παραλειφθῇ ἡ μακρὰ αὕτη ἐρωτικὴ σκηνὴ μεταξὺ τοῦ Faust καὶ τῆς Μαργαρίτας, διότι εἶχεν ἐν αὐτῇ διαχύσει ὅλον τὸ αἶσθημα καὶ τὴν τρυφερότητα τῆς καρδίας του.

Τὸ ἔργον ἐγένετο εὐμενῶς ἀποδεκτόν, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ ἐξεγείρῃ τὸν ἐνθουσιασμόν.

Ἐν τῷ τύπῳ μάλιστα ἡ ἐπιτυχία διημφισθητήθη.

Ἀπὸ τῆς ἀξιωματημονεῦτου ἐκείνης παραστάσεως, παρῆλθεν ἡδὴ ἱκανὸς χρόνος, δύναται τις δ' ἀσφαλῶς νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ Faust ἔζησε καὶ θά ζῆ, ἐν ὅσῳ πάλλουσι καρδίαι εἰς τ' ἀνθρώπινα στήθη καὶ ἐφ' ὅσον ἡ μουσικὴ σκοπὸν θὰ ἔχῃ νὰ ἐκφράζῃ διὰ τῶν ἠδέων καὶ γοητευτικῶν τῶν ἤχων ἀρμονιῶν τὰ ποιητικὰ αἰσθήματα τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καὶ πᾶν ὅ,τι κεκτῆμεθα ἐν ἑαυτοῖς ἄριστον καὶ ὑψιστον.

Ὁ Ἀκούσιος Ἰατρός, ἐν τῶν εὐφρεστάτων προϊόντων τῆς θελεκτικῆς Μούσης τοῦ Γκουνώ, προηγήθη τοῦ Faust ἐν τῷ Λυρικῷ Θεάτρῳ. Ἡ τερπινοτάτη αὕτη κωμῳδία, μελοποιηθεῖσα, ἀνεβιδάσθη ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῇ 15 Ἰανουαρίου 1858, ἐπέτειον τῶν γενεθλίων τοῦ Μολιέρου καὶ ἐστέφθη δι' ἐξαιρέτου καὶ ἀμεταπτώτου ἐπιτυχίας εὐθύς ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτῆς παραστάσεως. Δὲν δύναμεθα νὰ πλέξωμεν ὑπὲρ τῆς μουσικῆς αὐτῆς συνθέσεως λαμπρότε-

ρον ἐγκώμιον ἢ λέγοντες ὅτι εἶνε κατὰ πάντα ἀξία τοῦ Μολιέρου.

Ἴσως δὲν τυγχάνει γνωστὸν τοῖς πολλοῖς, ὅτι τὸ δίπρακτον μελόδραμα Φιλήμων καὶ Βαῦκις συνέθετο ὁ Γκουνὸς τῆς αἰτήσεως τοῦ κ. Benazet, διευθυντοῦ τῶν Παιγνίων τῆς Βάδης· τῆ παρακλήσει ὁμως τοῦ κ. Carvallo, ἐκράτησεν αὐτὸ ὁ συνθέτης, γράψας διὰ τὸν κ. Benazet ἕτερον ἐπίσης δίπρακτον μελόδραμα, τὴν Περιστέρα· καὶ οὕτως, ὁ Φιλήμων καὶ ἡ Βαῦκις ἐδιδάχθησαν ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Λυρικοῦ Θεάτρου, δὲν ἔλειψε δὲ καὶ ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ νὰ ἀναδειχθῆ θελκτικωτάτῃ ὡς Βαῦκις ἢ κ. Carvallo.

Ἡ ἐπαναληπτικὴ παράστασις τοῦ ἡδυτάτου τούτου ἔργου ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Κωμικοῦ Μελοδράματος ὑπῆρξε μουσικὸν γεγονός καὶ σταθμὸς ἐν τῇ συγχρόνῳ μουσουργίᾳ. Φρενητιωδῶς δ' ἐπευφημήθη ἡ τόσον ἡδέως ἀβρὰ καὶ ποιητικὴ μουσικὴ αὕτη καὶ ἐν τῇ αἰθούσῃ Favart. Ἐν δὲ τῷ τύπῳ δὲν ἀνεγίνωσκέ τις ἡ ἐνιαίαν συμφωνίαν ἐγκωμίων πρὸς πανηγυρισμὸν τῆς ἐπαναλήψεως τῶν παραστάσεων τοῦ ἑξαισίου τούτου ἔργου, μετηνεγμένου αὐθις εἰς δύο πράξεις, ὡς εἶχεν ἀρχῆθεν γραφῆ.

Ὁ Ρωμαῖος καὶ ἡ Ἰουλίᾳ, ἡ Mireille, ἡ Βασίλισσα τοῦ Σαμπᾶ, μελόδραμα πεντάπρακτον δοθὲν εἰς τὴν Μουσικὴν Ἀκαδημίαν, ὁ Cinq-Mars τετράπρακτον κωμικὸν μελόδραμα, τὰ χορικά ἄσματα τῆς τραγωδίας τοῦ Λεγουβὲ Αἰδέο Βασίλισσαι, ἡ Gallia, μεγάλη πατριωτικὴ ὠδὴ ψαλεῖσα τὸ πρῶτον ἐν Λονδίῳ καὶ εἶτα ἐκτελεσθεῖσα ἐν Παρισίοις κατὰ τὰς συνεδριάσεις τῆς Ἑταιρίας τῶν συναυλιῶν τοῦ Ὠδείου καὶ ἐν τοῖς θεάτροις τοῦ Κωμικοῦ Μελοδράματος καὶ τοῦ Grand Opéra, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ Ἰωάννα Δ' Ἄρκ, τὰ τρία φυλλάδια μελωδιῶν, αἱ Ὀρφικαὶ ὠδαί, αἱ πλεῖστοι ἀνευ ποιήσεως, ῥωμαντικαὶ συνθέσεις διὰ κλειδοκύμβαλον, ἡ Biondina, τὸ ἐκ δώδεκα ἁσμάτων συνιστάμενον τοῦτο ποίημα, ἡ τελευταία λειτουργία, ἡ πρὸς πανηγυρισμὸν τῆς ἑορτῆς τῆς Ἀγίας Καικιλίας κατὰ τὴν εὐεργετικὴν τῆς Ἑταιρίας τῶν μουσικῶν καλλιτεχνῶν συνθεθεῖσα, ἡ λειτουργία τῶν νεκρῶν, ἡ στεφθεῖσα δι' ἐνθουσιώδους ἐπιτυχίας ἐν ταῖς χειμεριναῖς ἵπποδρομίαις κατὰ τὴν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ τοῦ συνθέτου ἐκτέλεσίνης, κτλ. κτλ. εἶνε τόσοι τίτλοι ἐξόχων ἔργων ποικιλοῦσῶν, ἀναζωογονούντων εἰς πάντων τὰ πνεύματα τὰς γλυκυτέρας καὶ γοη-

τευτικώτερας ἀναμνήσεις καὶ τὰς ἠδονικώτερας ἐντυπώσεις, ὅσας δύναται νὰ παραγάγῃ ἡ μουσική.

Ἐντὸς μικροῦ ἐλπίζεται ἡ συμπλήρωσις τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Μελοδράματος νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν παράστασιν τοῦ ἀνεκδότου ἔργου τοῦ Γκουνῶ ὁ Πολυεύκτης, ὅπερ ἀπαιτεῖ ὀξύφωνον καὶ τραγικὸν ἐνταυτῷ ἠθοποιὸν ἐκ τῶν κρατίστων, οἷοι ὑπῆρξαν ὁ Nourrit καὶ ὁ Duprez.

Ἐπὶ τινῶν, εὐτυχησάντων νὰ μελετήσωσι τὸ κείμενον καὶ ἐν κλειδοκυμβάλῳ τὴν μουσικὴν τοῦ θαυμασίου τούτου ἔργου ν' ἀκούσωσι, κρίνεται ὡς μηδόλως μὲν ὑστεροῦν τοῦ Faust κατὰ τὸ θέλημα, τὴν ποίησιν καὶ τὸ πάθος τοῦ ἔρωτος, ὑπερτεροῦν δ' αὐτὸν ἴσως κατὰ τὴν ἐνεργὸν δρασίαν τῶν δραματικῶν ἐπεισοδίων, τὴν δύναμιν τοῦ συνόλου ἐν γένει καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς σκηρικῆς ἐπιβολῆς. Ὁ Πολυεύκτης ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν ἔργων ἐκείνων, ἅτινα οἱ μεγαλοφυεῖς μελοποιοὶ δημιουργοῦσιν, οὕτως εἶπεῖν, ἐξ ἑαυτῶν, χωρὶς νὰ μέλη αὐτοῖς περὶ τῆς ὑποδοχῆς ἧς θὰ τύχωσιν ὑπὸ τοῦ κοινοῦ. Φαίνεται δὲ, ὅτι ὁ Γκουνῶ τὸ ἔργον του τοῦτο θὰ ἐσκέπετο, ὅταν ἔγραφε τὰς πλήρεις εὐθυκρισίας καὶ περινοίας γραμμὰς ταύτας.

«Ἡ ἐπιτυχία δέον νὰ ἦ τὸ ἀποτέλεσμα καὶ οὐχὶ ὁ σκοπός. Εἶνε κερδοσκοπία, αἰσχροκέρδεια, ἀρπαγὴ, εἰδωλωλατρεία, εἶνε ταυτὸν ὡς νὰ ὑφαιρῇ τις ἐπὶ κέρδει τὴν εἰς τὸ ἰδεῶδες ὀφειλομένην ἔκφρασιν τοῦ ἐνθέου σεβασμοῦ, εἶνε ταυτὸν ὡς νὰ κάμη τις νὰ εἴπωσιν, καὶ ν' ἀκούσῃ ὁ ἴδιος, ὅτι εἶνέ τις μέγας ἀνὴρ, τούτέστι τοσοῦτον Θεὸς ὅσον ἄνθρωπος δύναται νὰ τὸ κατορθώσῃ. Δὲν ὑπάρχουσι μεγάλοι ἄνδρες, κατ' ἐμέ· ἀλλὰ μόνον παρά τισιν ὑπάρχουσι παρακατατεθειμένα, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον δαψιλῶς, δῶρα θεῶτα. Οὐδὲν μέγα ἐν τῷ ἀνθρώπῳ πηγάζει ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ ἀνθρώπου, οὐδ' ἀνήκει ὡς κτῆσις αὐτῷ. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον δύναται τις ν' ἀπαντήσῃ τὴν κενοδοξίαν εἰς τὰς χρυσᾶς μετρίότητας (oreas mediocritas) κατὰ τὸν Ὁράτιον, οὐδέποτε ὅμως εἰς τὴν μεγαλοφυΐαν.»

Ὁ Γκουνῶ ὅταν δὲν καταγίνεται εἰς μουσικὰς συνθέσεις, γράφει εὐγλωττοτάτας σελίδας περὶ τῆς τέχνης του. Ἴδου δι' ὀποίου θελκτικῶ παραβολικοῦ ὕφους ὀμιλεῖ ὁ συνθέτης καὶ συγγραφεὺς περὶ

τῆς Παραδόσεως, τοῦ Λόγου τοῦ Ὁραίου καὶ τῆς Ἐμπνεύσεως.

«Ἡ παράδοσις εἶνε ποταμὸς ῥέων πρὸς τὸν Ὠκεανὸν τοῦ παγκοσμίου ὠραίου καὶ περισυνάγων ἐν τῷ δρόμῳ αὐτοῦ τὰ ρυάκια παντὸς μερικοῦ ὠραίου.

«Τὸ καλόν, τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ ὠραῖον εἶνε αὐτούσια. Ὁ λόγος τοῦ Ὁραίου ἐγκείται, ὁμοίως ὅπως καὶ ὁ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀληθοῦς, εἰς ἐν καὶ μόνον ιδεῶδες, οὐ τὸ φῶς ἐνιαῖον, θλάται, ἵνα εἴπω οὕτω, εἰς τρεῖς διακεκριμένας ἀπ' ἀλλήλων ἀκτῖνας, ἀντιστοίχους πρὸς τοὺς τρόπους δι' ὧν ἔρχεται τις εἰς σχέσιν πρὸς τὸ ἀπόλυτον.

«Ἡ ἔμπνευσις δὲν εἶνε ποσῶς ἀσυνείδητον φαινόμενον· εἶνε τούναντίον τὸ ἔπακρον τῆς τελειότητος, ὁ ὑψιστος λόγος. Ἡ μεγαλοφυΐα συνεπῶς εἶνε ἡ ὑψίστη ἐκφρασις τοῦ αἰσθητικοῦ λόγου, ὡς ἡ ἀγνότης εἶνε ἡ ὑψίστη ἐκφρασις τοῦ ἠθικοῦ λόγου.»

Ὁ Κάρολος Γκουνὼ ἐγεννήθη ἐν Παρισίοις τῇ 17 Ἰουνίου 1818. Ἐνυμφεύθη μίαν τῶν θυγατέρων τοῦ διασήμου συνθέτου καὶ κλειδοκυμβαλιστοῦ Zimmermann, ἐξ ἧς ἔσχεν υἱὸν καὶ θυγατέρα. Διατελεῖ μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου, εἶνε ταξιάρχης τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς καὶ διηύθυνεν ἐπὶ ἱκανὰ ἔτη τὸ Ὠδεῖον τῶν Παρισίων.

Ὀκτώβριος 1884.